

Տարեկան գինն է 140 զու
վեցանգույն 75
Մեկ ծանուցումը տողին 5 դարձել է
Օտարագրութիւնները կանխիկ են:
Օտարագրութիւնները ամսական 10
կամ 15 թիւ կը սկսուին:

Դուրս երշախը լրացիրներուն համար
ծախքը առհասկէն վրայ է:
Լրացրայ վերաբերեալ համակ կամ որ
եւ ինչ գրութիւն խմբագրին պիտի
ուղարկուի. եւ ասանց համարում ծախ-
քը իւրեղինք վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍԻ 14 ՅՈՒՆԻՍ 1861

Օգոստոսիս Սուլթան Եպիփանի
Սէֆիտ խան բարեգութ Ինքնակալին
որ ժամանակէ մը ի վեր անձնական տկա-
րութիւն ունէր, երկնաւոր Թաղաւորին
անդառնայի վճարող երեկ առտու ժամը
11 ժին իր մահկանացուն ընթացքը կընթեց
իր Թաղաւորութեան 23 երրորդ տարին,
ի հասակի 39 երրորդ ամաց:

Իրեն յայտարարեց տեղութեան օրինացը
համեմատ իր հարազատ եղբայր և օրինա-
ւոր յաջորդ օգոստոսիս Սուլթան
Ազիզ Խան Ինքնակալ կայս-
րը, որուն Բնակարան Ետեմաթ եր-
կար ու երջանակէտ կեանք պարգևեցով
արժանի ընէ մեզ իր հաւատարմ հայա-
տակը, բազում տարիներ ի հզօր և հայ-
րախնամ հովանաւորութեան և առատա-
գութ բարեբարութեանց շնորհները վա-
յելելով:

Երբեք կայսերական վեհախառն-
ութիւն երեկ կէս առտու միջոցները Տու-
մա Պաշտէի պալատէն թօփ դարձելի
կայսերական պալատը գնաց և ժամը վե-
ցին իր գահակալութիւնը հրատարակ-
ւեցաւ Թեղանօթներու որոտմամբ: Երբ
միջոցին մայրաքաղաքիս ամեն կողմը մու-
նետիկներ ելելով իր բարենշան գահա-
կալութիւնը աւետեցին մայրաքաղաքիս
բոլոր բնակացը:

Ժամը Տին բարեկիցատակ Ս. Սուլ-
թան Եպիփանի Սէֆիտ Ինքնակալին մարմինը
փառաւոր հանդիսին թօփ դարձելի կայ-
սերական պալատէն հանուելով Սուլթան
Սէֆիտի մէկիկին մօտ պատրաստուած
հանգստարանը տարուեցաւ:

Տերութեան բոլոր նախարարներն ու
բարձրաստիճան պաշտօնատարները դադու-
զին առջևէն կերթային, որ ձեռքի վրայ
բարձրացած կը տարուէր կրօնական եր-
գերով:

Ս. Եպիփան Սուլթան Եպիփան
Սէֆիտ կայսրը ծնած էր 1823 տարի 23ին
(11 շաբաթ 1238): Գահակալը էր 1839
յուլիս 1ին (18 թէպիլ — սիւրբ 1255):
Ս. պաշտանեցաւ 13 յուլիս 1861 (17 թէ-
պիլ 1277):

Օգոստոսիս Սուլթան Եպիփան խան
Ինքնակալը ծնած է 1830 փետր. 9ին (15
շաբաթ 1245): Ուստի իր նախնեաց վա-
ռաւոր գահը կամքաւորաց ի հասակի 32
երրորդ ամաց:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Քաղաքը կոմսին մահը տակաւին կը
շարունակէ եւրոպական լրագիրներն ըն-
թացեցնելով:

Եւրոպական լրագիրները որ Իտալիոյ
համակրութիւն ունին, Քաղաքը կոմսին
մահուանը վրայ կը ցաւին, բայց Իտալիոյ
միութեան ու անկախութեան գործն ալ
ապահովցած ու վտանգէ ազատ կը հա-
մարին:

Իսկապէս տառապանք թերթերը թէ՛ բո-
ղոքական և թէ՛ կաթոլիկ ընդհակառակն
ուրախ կը լինին յուսարով որ Իտալիոյ զա-

նազան ծանր դժուարութիւններու մէջ
պիտի իյնայ, և Պէթիքը ի նախնական
լրագիրն ըստ իր պէս իրենց դիտարկու-
թեանը Ետեմաթ ալ մասնակից ընելով
Քաղաքը կոմսին մահը տառապանքն պա-
տուհաս մը կը համարին անոր ներկայա-
ցուցած արդարաւորական գաղափարներուն:
Ետեմաթ խելքով խորապէս միութիւնը
կանգուն չլինի կրնայ մնալ Քաղաքը կոմ-
սին մահուանէն ետեւ:

Ետեմաթ լրագիրներն ալ նոյն գա-
ղափարին վրայ են: « Երբեք թեմոց ա-
նունով Եւրոպան ներքե վրայ ընող դը-
րութիւնը, կրտէ Օսթ — Տայէ — Ռոսթ,
Եւրոպայի ու Ս. Եպիփան Ինքնակալին
միաբանութեանը վրայ կեցած է: Քաղաքը
կոմսն ալ Իտալիոյ մէջ Եւրոպայի ըն-
դաշնականութեան աջ բազուկն էր: Սա-
հը խորապէս այս միաբանութիւնը և
հետեւաբար Եւրոպան ներքե վրայ ընե-
լու առհասարակ ու ժողովրդական երկար
ժամանակի համար կորուսեցաւ: Ետեմաթ
կառավարութիւնը անշուշտ չլինի դան-
դաղի այս նպատակը որ դարձեալ ժողով-
րդական քաղաք է: »

Եւս ձախողը կարծիքները հերքող ա-
զատական լրագիրներն Փարիզի Քոն-
սիլի միջոցով լրագիրն ըրած հետեւեալ
ուղիք խորհրդածութիւնն ու շարուն-
ութեան արժանի է:

« Ետեմաթ որ Իտալիոյ վերածնութիւնը
մէկ մարդու մը գործ կը համարին, իրաւունք
ունին իրենց սխալ կարծիքը երկնայեան
և հետեւաբար կարծելու թէ այն գործն ալ
մարդուն հետ պիտի կորսուի: Բայց պէտք
է դիտենք, որ պերահանման մարդու մը
ջանքերն և ձեռք բերուած արդիւնքն
րեն վեր բան մը կայ՝ որուն մահը չկրնար
զպչել: այն է սկիզբները: Եւս սկիզբները
կապիւր և պիտի ապրի: Իր կեանքը այս
սկիզբներէն զո՛ւ տուող անձն մը գերեզ-
մանին վրայ եղած յարձակումները՝ անոր
ուժն ու համարումը աւելցնելու միայն
կը ծառայեն: »

Իտալիոյ կառավարութեան նոր պաշ-
տօնէից զուլ և Պ. Ռիքազոլի իր բռնե-
լիք ընթացքն ու քաղաքականութիւնը ծա-
նոյց Իտալիոյ խորհրդարանին:

« Սեր որդեացած մեծ քաղաքագետին
ընդարձակ խորհուրդը կորսուած չէ՝ ը-
ստ: Ետեմաթ գերեզմանն իջած ժամանա-
կը՝ իր մտքին խորհուրդը արդէն տարող
ազդի մը հողին ու կեանքը եղած էր:
Սեր պաշտօնը պիտի ըլլայ անոր գործը
շարունակել: Եւրոպայի առջև պէտք է
ամբողջ բռնեք Իտալիոյ ինքնիշխան
լու իրաւունքը: Հասարակաց կարծիքն
օրէ օր աճող գործութիւնը, կառավարու-
թեանց իմաստութիւնն ու շահերը, ամե-
նուն փաստակար և շատերուն ալ վտան-
գաւոր վիճակի մը վերջ տալու պէտքը՝ որ
ընդհանրապէս կ'ըզայցուի, հզօր դաշնա-
կիցներու բարեկամական օժանդակութիւ-
նը, որոց համար հարկ է որ Իտալիոյ միա-
բան ու հզօր ըլլայ, վտանգութիւն կու-
տան մեզ թէ շատ չանցնի Եւրոպա մեր
իրաւունքը կը ծանցայ: »

Պ. Ռիքազոլին այս յայտարարու-

թիւնը ծախարարութեամբ ընդունուե-
ցաւ բոլոր ժողովականներէն, և հասարա-
կութեան սիրտը հանդարտեցուց:

Եւրոպական լրագիրներն համաձայն
կը հաստատեն թէ Եւրոպայի կայսրը վեր-
ջագէտ որոշումները Իտալիոյ նոր թա-
ղաւորութիւնը ձանդաղ և անոր հետ
պաշտօնական յարաբերութեան մանեղա-
լէս որոշման համար է նաև Ռուսիոյ
կառավարութիւնը:

Գաղղիոյ արտաքին գործոց պաշտօն-
եայ Ս. Թոմազէ կայսրը այս որոշումը
յատուկ ծանուցադրով մը Եւրոպիոյ և
Ասիոյ կառավարութեանց ինտելի-
ցիտ, առաջարկեց որ անոնք ալ՝ իրեն
կաթոլիկ տեղութիւն իր այս ընթացքին
հետեւին՝ եթէ չեն ուզեր որ Հռոմի խն-
դիրն առանց իրենց գործակցութեանը
լուծուի: Ս. Թոմազէ յիշեալ ինտելիցիտ
շահ կերպով մը լուծելու համար հարկ է
Իտալիոյ կառավարութեան հետ բանակ-
ցիլ: այս ալ անհար կըլլայ մինչև որ յիշ-
եալ տեղութիւնը չձանցան և անոր հետ
կանոնաւոր յարաբերութիւն հաստատուի:

Գաղղիական Քաղաքի լրագիրն հե-
տեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ՝ Եւ-
րոպայի կայսրը ըրած վերոյիշեալ որոշման
վրայ:

« Եւս հաստատուն թէ բանակցութիւն
ներ պիտի բաւ: Ինչ Գաղղիոյ ու Իտալիոյ
արքունեաց մէջ դեպքական յարաբե-
րութիւնները վերահաստատելու համար:

« Թե որ այս բանակցութիւնները
զուլ ելնեն, հետեւանք պիտի ըլլայ Ի-
տալիոյ նոր թաղաւորութեան ձանդաղ
լը իր այժմեան գաւառներով որոնք իւր
թիւր Իմանուէլ Թաղաւորին իշխանու-
թեան ներքե մտած են այնպիսի գէպքե-
րու հետեւանք՝ որոց վրայ Գաղղիոյ իր
կարծիքը չյայտնելու բայց Եւրոպայի ձան-
ցած ամալիմանութեան սկիզբներն եր-
պատուել կառարկուած են:

« Գաղղիական Իտալիոյ կառավարու-
թեան հետ դեպքական յարաբերու-
թիւնները վերահաստատելով՝ ոչ անց-
եալին վրայ դատողութիւն մը կ'ընէ և ոչ
ապագային համար համեմատութիւն մը
կուենայ: Ետեմաթ կը հասկցուի միայն թէ
Իտալիոյ նոր տեղութեան կառավարու-
թիւնը իրօք և բաւականապէս հաստատ-
ուած ըլլալով՝ անոր հետ յարաբերութիւն
կրնայ հաստատուիլ, յարաբերութիւն մը
գոր երկու ազգաց շահերն ալ անհրա-
ժեշտ կերպով կը պահանջեն:

« Գաղղիական այս նոր գիւրջով դիտաւո-
րութիւն չունի ամենեւին Իտալիոյ թա-
ղաւորութեան ներքին ու արտաքին գո-
ծերուն խառնուելու: Յիշեալ թաղաւո-
րութիւնը միակ դատաւոր է իր վարմուն-
քին, ինչպէս որ իր ապագային ու վիճա-
կին տեղն է: Գաղղիական նոյն ընթացքը իր
բռնէ Իտալիոյ նկատմամբ, որն որ օր մը
մեծ տեղութիւնները պիտի բռնեն Սե-
րիկայի ինտելիցիտ մէջ՝ հարաւային նահան-
գաց նոր հասարակարկութիւնը ձան-
դալով, երբ յիշեալ հասարակարկութե-
անը կարող ըլլայ այնպիսի կառավա-
րութիւն մը հաստատուել՝ որուն հետ

կարելի կըլլայ ընդհանուր շահաց օգտա-
կար ըլլալը յարաբերութիւններ հա-
տատել: »

Եւրոպայի լրագիրներն համար
ծախքը առհասկէն վրայ է:
Լրացրայ վերաբերեալ համակ կամ որ
եւ ինչ գրութիւն խմբագրին պիտի
ուղարկուի. եւ ասանց համարում ծախ-
քը իւրեղինք վրայ է:

Եւրոպայի լրագիրներն համար
ծախքը առհասկէն վրայ է:
Լրացրայ վերաբերեալ համակ կամ որ
եւ ինչ գրութիւն խմբագրին պիտի
ուղարկուի. եւ ասանց համարում ծախ-
քը իւրեղինք վրայ է:

« Եւս հաստատուն թէ բանակցութիւն
ներ պիտի բաւ: Ինչ Գաղղիոյ ու Իտալիոյ
արքունեաց մէջ դեպքական յարաբե-
րութիւնները վերահաստատելու համար:

« Թե որ այս բանակցութիւնները
զուլ ելնեն, հետեւանք պիտի ըլլայ Ի-
տալիոյ նոր թաղաւորութեան ձանդաղ
լը իր այժմեան գաւառներով որոնք իւր
թիւր Իմանուէլ Թաղաւորին իշխանու-
թեան ներքե մտած են այնպիսի գէպքե-
րու հետեւանք՝ որոց վրայ Գաղղիոյ իր
կարծիքը չյայտնելու բայց Եւրոպայի ձան-
ցած ամալիմանութեան սկիզբներն եր-
պատուել կառարկուած են:

« Գաղղիական Իտալիոյ կառավարու-
թեան հետ դեպքական յարաբերու-
թիւնները վերահաստատելով՝ ոչ անց-
եալին վրայ դատողութիւն մը կ'ընէ և ոչ
ապագային համար համեմատութիւն մը
կուենայ: Ետեմաթ կը հասկցուի միայն թէ
Իտալիոյ նոր տեղութեան կառավարու-
թիւնը իրօք և բաւականապէս հաստատ-
ուած ըլլալով՝ անոր հետ յարաբերութիւն
կրնայ հաստատուիլ, յարաբերութիւն մը
գոր երկու ազգաց շահերն ալ անհրա-
ժեշտ կերպով կը պահանջեն:

« Գաղղիական այս նոր գիւրջով դիտաւո-
րութիւն չունի ամենեւին Իտալիոյ թա-
ղաւորութեան ներքին ու արտաքին գո-
ծերուն խառնուելու: Յիշեալ թաղաւո-
րութիւնը միակ դատաւոր է իր վարմուն-
քին, ինչպէս որ իր ապագային ու վիճա-
կին տեղն է: Գաղղիական նոյն ընթացքը իր
բռնէ Իտալիոյ նկատմամբ, որն որ օր մը
մեծ տեղութիւնները պիտի բռնեն Սե-
րիկայի ինտելիցիտ մէջ՝ հարաւային նահան-
գաց նոր հասարակարկութիւնը ձան-
դալով, երբ յիշեալ հասարակարկութե-
անը կարող ըլլայ այնպիսի կառավա-
րութիւն մը հաստատուել՝ որուն հետ

« Եւս հաստատուն թէ բանակցութիւն
ներ պիտի բաւ: Ինչ Գաղղիոյ ու Իտալիոյ
արքունեաց մէջ դեպքական յարաբե-
րութիւնները վերահաստատելու համար:

